

Ambr. Cath. Deum hominē provocat, ut ab eo beneficiā petat.

Ierem ad conseruationem speciei humanæ necessariam. Ambrosius Catharin ibi: Vt fuitura mulieris, ait, creationem ardentius expeteret, eamq; a Deo religiosa quadam supplicatione instantius postularēt. Solus degebat homo, & de adiutrice sibi expostulanda à Deo non curabat; adducuntur ergo ei animantia, vt cernens in vnaquaque specie masculum, & fceminam pro illius consentientia inde ipse prouocaretur, vt simile donum pro conseruanda specie humana à Deo exposceret.

Luc. 18. n. 41. Dicens: quid faciam? At ille dixit: Domine vt videam.

Num. 42. Et Iesus dixit illi: Respice, fides tua te saluum fecit.

Num. 43. Et confestim vidit, & sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs, vt vidit, dedit laudem Deo.

VERSIONES.

Syriacus n. 41. Domine mi vt videam.

Arabicus. Vt aperiantur oculi mei.

Vatabl. Euth. Recipito visum, fides tua te saluum reddidit.

num. 42. Arias. Fides tua te seruauit.

Syriac. n. 43. Et momento vidit, ac veniebat post eum, & glorificabat Deum. Totusque populus cum hoc vidisset, tribuebat laudem Deo.

ALTER TEXTVS.

Math. 20. Dicunt illi: Domine, vt aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum, & confestim viderunt, & secuti sunt eum.

Marc. 10. Cæcus autem dixit ei: Rabbi vt videam.

num. 51. Num. 52. Iesus autem ait illi: Vade fides tua te saluum fecit, & confestim vidit, & sequebatur in via.

EXPOSITIO IV.

34.

DOMINE vt videam. Breuis oratio, & multa fide plena, & quamuis pauperes essent, & multis indigerent, tamen hoc postulant, quod eis maxime necessarium erat. Vt notauit D. Ephrem de Panoplia spiritali: Nunquid ait, dixerunt, da nobis vestimentum, quoniam pauperes sumus? Minime vero, sed illud postulauerunt potius, quod magis urgebat. Quapropter, miserere, quod urget magis, quæq; in omni tempore tibi magis necessaria sunt, ea à Deo postula. Postulet ergo homo à Deo, id quod summè ei est ne-

D. Ephrem, id quod summè necessarium, à Deo petendum.

cessarium, vt videat turpitudinem peccati; pulchritudinem virtutis, & paradisi felicitatem.

Misertus autem Iesus. Ait D. Matthæus. D. Hieronymus: Considerans Iesus promptam voluntatem completionem desiderij remunerat. Unde alius dicit, omne quodcumque petieritis in oratione, credentes accipietis. Ait D. Matthæus: Tetigit oculos eorum. Visifica, ac operatrice manu sua. Theophylactus: Vt disceremus omnia ipsius membra, Dei esse membra. Ait illi Iesus: Respice. Iuxta Lucam; hoc est vide. Respiciere propriè est videre ea, quæ retrò sunt, vt consideret homo præteritum statum, à quo est egressus, vt inde gratitudinem habeat erga Deum. Fides tua te saluum fecit, explicat Dominus meritum hominis ex fide.

Et confestim vidit. Syriacus, eo momento. Natura paulatim, Deus verò instanti producit opus. Confestim vidit: absque vlla mora, vnde tanta celeritas in beneficio assequendo præmiserat homo orationem; Misere mei. Et vbi oratio plena fide interuenit, absque cunctatione cuncta impetrat, & obtinet. Et sequebatur illum. D. Chrysostomus in Matth. de duobus cæcis, ait: Sicut ante dationem fuerunt perseverantes, ita & post donationem non fuerunt ingrati. Et pro magno dono gratitudinis obtulerunt Christo sequi eum.

35. Hieron.

Theophyl.

36. Syriacus.

Oratio statim impetrat.

Chrysost.

CAP. XXXIX.

Zachæus Christum excipit in domo sua.

Luc. 19. n. 1. Et ingressus perambulabat Iericho.

Num. 2. Et ecce vir nomine Zachæus, & hic princeps erat publicanorum, & ipse diues.

VERSIONES.

Arias n. 1. Pertransibat Iesus per Iericho.

Græcus. Ibat Iesus per Iericho.

Syriacus n. 2. Vir quidam nomine Zachæus diues erat, & magister publicanorum.

Pagninus. Qui vocabatur Zachæus.

Theophylact. Princeps erat publicanorum, & idem erat diues.

EXPOSITIO I.

INGRESSUS perambulabat. Pergit Euangelista narrans iter Christi, & superiori cap. 18. num. 35. scribit quomodo prope Iericho cæcum illuminauerit; Factum est autem cum appropinquaret, &c. Ingreditur Christus Iericho, quæ ciuitas destructa fuit à Iosue, cap. 6. reedificata sub Achab rege Israel, 3. Regum 16. num. 34. Iericho autem, vt scribit Pagninus lib. de interpretat. Nominum Hebraic. interpretatur Luna,

I. Connexio textus.

3. Reg. 16. Pagnin.

ac

ac proinde significat defectum munditiam, vel etiam significat odorem eius. Nam Iericho odore balsami valde inclita fuit, vt testatur Iosphus lib. 4. Antiquit. cap. 5. distabat verò à Ierusalem, vt idem Auctor testatur lib. 5. de bello cap. 4. Centum quinquaginta stadiis. Perambulabat Iesus, hoc est, pertransibat ambulando. Græcus habet transibat. Cùm ergo Iericho significet Lunam, seu munditia, pertransibat Iesus. Carthusianus: Docens terrena esse pertransienda, non enim in eis immorandum est per immoderatum affectum, sed tantum summo, & incommutabili bono debemus adherere.

2. Ecce, rem grandem, & notabilem denotat. Magnum peccatorem dicit, quem Christus quærebat, vt sanaret, ac lucrificeret. Vir nomine Zachæus; à tribus describitur homo ab Euangelista; à nomine, ab officio, ac possessione. A nomine, Zachæus, vt signum suæ sanctificationis, ac iustificationis. Nam Zachæus idem valet, ac purus, mundus, & iustus. Ab officio, princeps publicanorum. Non solum erat publicanus, sed etiam princeps publicanorum, qui sub se plures habebat publicanos, ac exactores vectigalium, quæ Romanis, ac Tiberio inuiti Iudæi exsoluebant, ac proinde huiusmodi exactores publicani nuncupabantur, & erant valde execrabiles apud Iudæos. Tertio à possessione, scilicet diuitiis, & ipse diues, vt ait D. Bonauent. innuitur causa, cur dicatur princeps publicanorum, quia ipse diues erat, non enim huiusmodi principes eliguntur, nisi multum diuites. His denotatur magna eius difficultas ad conuersionem; tamen gratia Christi ipse suauiter vocatus est, & introiuit per portam salutis.

Ioseph. Græcus.

Carthuf.

2.

Quid significet Zachæus.

Bonauent.

QUESTIO I.

Quisnam esset Zachæus in Iericho, per quam Christus ambulat?

3. Zachæus, vt iam dixi ex radice Hebraica, idem valet, ac mundus, & purus. Dubitatur tamen, an fuerit Ethnicus, vel Iudæus. Ethnicum fuisse putant Tertullianus lib. 4. contra Marc. cap. 37. D. Cyprianus epistol. 63. ad Cæcilium, idem docent hoc cap. 19. Luc. D. Ambrosius, & tom. 2. D. Chrysostomus, Auctor homil. de Zachæo, & D. Chrysologus serm. 54. vbi ait: Zachæus Abrahæ adoptatur in filium. Iudæum verò fuisse docent Euthymius, Lyran. Caietan. Carthusianus, Hugo, Montanus, Maldonatus, Barradas, & alij. Hæc sententia est mihi probabilior, & nititur in proprietate verborum Christi, qui ait: Eo quod ipse filius sit Abrahæ; si ipse non fuisset Iudæus, cotam simplici plebe, hoc de eo Christus non dixisset. Deinde quia maligni Iudæi obmurmurantes contra Christum dixerunt, quod ad hominem peccatorem diuertisset, si autem ipse fuisset Ethnicus, dixissent, quod ad hominem Ethnicum diuertisset, murmuratiōnem exaggerantes, grauius erat agere cum Ethnicis, quam cum Iudæo.

Tertullian. Cyprian. Ambros.

Chrysost. Chrysol.

Euthym. Lyran. Caietan. Carthuf. Hugo. Maldonat. Barrad.

4. Theophyl.

Nullus dicitur de salute.

capitulum ad salutem recipit. Quod publicanus quidem res abominabilis: princeps autem publicanorum multo magis, vitio in malitia princeps. Vnde ait D. Ambrosius: Quis desperet de se, quando iste peruenit ad gratiam, cuius census ex fraude.

Sic cum diuina gratia expoliuit, vt à Christo conuersus fuerit, & post eius mortem, ac Ascensionem, discipulus exiit B. Petri, & ab eo ordinatus fuit Cæsareæ Palestinæ Episcopus, vt refert D. Clemens lib. 1. & 3. Recognitionum.

Adnotat tamen Euangelista, de eo in presenti, quod diues erat, & ipse diues. Nam sicut ex prælagio dicitur Zachæus, hoc est purus; seu vt interpretatur Beda, iustificatus. Sic etiam ex prælagio dicitur diues, Christum enim hospitio erat excepturus; sic & Ioseph ab Arimathæa à D. Matthæo 27. num. 57. dicitur, homo diues, vt pote magnis diuitiis plenus, vel dicitur etiam diues, qui Christo totam suam domum dedicauit, ac consecrauit; ex qua dedicatione cuncta bona in eum diffluxerunt, ac emanarunt; cùm enim quis Ecclesiam consecrat, & ædificat sibi fontem omnium bonorum præparat in terris.

Ait Deus per Ieremiam 30. num. 18. Ecce ego conuertam conuersionem tabernaculorum Iacob, & tectis eius miserebor, ædificabitur ciuitas in excelsis, & templum iuxta ordinem suum fundabitur. Et egredietur de eis laus, voxq; iudantium, & multiplicabo eos, & non minuentur, & glorificabo eos, & non attenuabuntur, & erunt filij eius sicut à principio, & cæcus eius coram me permanebit, & visitabo aduersus omnes, qui tribulant eum. Pollicetur Dominus per prophetam magnam misericordiam cum multa bonorum copia suo populo; sed vnde, & ex qua radice tanta affluentia bonorum? Edificabitur ciuitas in excelsis. Id est Ecclesia, vt explicat Lyranus, & templum iuxta ordinem suum; id est, vt habet Chaldaicus iuxta suam decentiam, ac decorem. Vide quid inde sequitur, vide magnam bonorum copiam exinde pullulantem. Egredietur de eis laus; præ gratiarum actione. Voxq; iudantium, gaudantium, ac exultantium gaudij; multiplicabo eos, prosperabuntur bonis, & diuitiis suis. Glorificabo eos, inter ceteras nationes. Hugo; faciam quod ab omnibus honorentur, & minime minuantur, sed augeantur in suis donis. Et erunt sicut prius filij eius. Reuertentur scilicet; Carthusianus, ad statum antiquæ perfectionis; vt veteres Patres Abraham, Isaac, & Iacob. Et tandem ait: Visitabo aduersus eos, qui tribulant eum; nempe inimicos eorum. Huc aduoco id quod dixit D. Cyrillus Alexandrinus lib. 2. de recta fide ad Reg. extollens Eudociam, & Pulcheriam, ait: Et si regnum vestrum genus, iam inde ab exordio longa temporum serie hucusque est propagatum, & ulterius vt credimus propagabitur. Non ob id Christi regnum capeffere omittitis, partim quidem præclaris actionibus: partim quidem sumptuosissima templa Christo Domino excitantes. Ex templorum ædificatione illusterrimè genus propagandum coniecturatur.

7. Ierem. 30.

Ex templo ædificato multa bona desuunt.

Lyran. Chald.

Hugo. i

Carthuf.

Cyrril.

8.

Vt construeretur tabernaculum, petit Moyses ab vniuerso populo munera, & ea munera, à quorum largitate nullus etiam pauper excusari poterat, quandoquidem etiam pili captarum petebantur. Ait Moyses, separate apud vos primitias Domino, omnis voluntarius, & prono animo, offerat eas Domino, aurum, argentum, as, hyacinthum, & purpuram, & byssum tortam, & pilos caprarum, Exod. 35.

Exod. 35.

PPP 3 Exod.

